

זמן חרותנו

מפקדים מדברים על פסח

זמון החרותנו מפקדים מדברים על פסח

חג הפסח שחל בט"ו בניסן ומסתיים לאחר שבעה ימים בכ"א ניסן מהווה זיכרון ליציאת בני ישראל ממצרים מעבדות לחירות. **"בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם"** (משנה, פסחים, י"ה) אמרו חז"ל וביקשו לראות בסיפור יציאת מצרים לא רק מאורע שהיה לאבותינו בעבר הרחוק אלא מאורע שהשפעתו נמשכת על כל אחד ואחת בכל דור ודור.

החוברת שלפניכם עוסקת ברעיון החירות המלווה את עמנו מאז השתחרר מכבלי מצרים ויצא למסעו אל ארץ-ישראל. המאבק לחירות ועצמאות היווה חלק משמעותי מתולדות עמנו, שידע תקופות של שהשוא ועצמאות ותקופות של גלות ארוכה. למעלה משלושת-אלפים שנים לאחר יציאת מצרים איפשרה הקמת מדינת ישראל בזמננו להגשים את שאיפת הדורות לשוב ולחדש חיי חירות לאומית בארצנו. אנו, חיילי ומפקדי צה"ל, פועלים לילות כימים במאמץ להגנת המדינה, אזרחיה ותושביה ולהבטחת חירות ישראל.

ערב חג הפסח הקרוב אנו מתמודדים עם אתגר נוסף המאיים על שגרת ימינו ובריאותנו: נגיף, המכונה "קורונה", אמנם משבש את תכניותינו ומשפיע על האופן בו אנו מתנהלים בימים אלה אך לא יביס את רוחנו. בליל הסדר השנה, בבסיסי צה"ל וברחבי מדינת ישראל, נתקבץ קבוצות קבוצות ונמשיך ונספר ביציאת מצרים. כשנקרא "בשנה הבאה לירושלים הבנויה" נשמח כי אנו בדורנו מהשימים את קריאת הדורות.

בהצלחה וחה שמח!

מה בחוברת?

מרכיב מרכזי בחג הפסח היא השאלה. הרצון לעורר עניין בסיפור המכונן של עמנו הוביל לסדר שכולו שאלות, ובראשן: מה "נשתנה הלילה הזה?".

השאלות מהוות כלי בידך המפקד לקיום שיח עם חייליך, להעברת המסרים הפיקודיים שלך ולשמיעת העמדות והדעות של החיילים במסגרתך.

והגדת 2020 דברי מפקדים ומפקדות בסדיר ובמילואים, המציגים את משמעות רעיון החירות לאור משימתם הצבאית. ההגדה של פסח מבקשת מקוראיה - בכל התפוצות, בכל המקומות, בכל הגילאים ולאורך כל הדורות - להשיב בכל ליל סדר מחדש: מה משמעות יציאת מצרים בדורנו?

בכל דור ודור טקסט מקור העוסק בחג הפסח ובסוגיית החירות מנקודות מבט שונות. קטעי מורשת, הגות מחשבה ושיר על רעיון החירות ומשמעות חג הפסח. בתכנים אלו תוכלו לעשות שימוש כמבוא לשיחות עם חייליכם לקראת החג ובמהלכו.

צילום: נאוה סבר
בנתיבי החרות | נחל צין

צילום: דובר צה"ל
בנתיבי החרות | נגב

בכל
דוד
ודוד

האם השירות הצבאי הוא חוויה
של חרות או היפוכה?

מה משמעות המילים "חרות
ישראל" עבורכם?

מה משימתו של צה"ל בשמירה
ובהבטחה של "חרות ישראל"?

מדינת ישראל
על צה"ל

שבועה לצבא-הגנה לישראל:
הנני נשבע(ת) ומתחייב(ת) בהן
צדקי לשמור אמונים למדינת
ישראל, להוקתה ולשלטוניה
המוסמכים. לקבל על עצמי ללא
תנאי וללא סייג עול משמעותו
של צבא-הגנה לישראל. לציית
לכל הפקודות וההוראות
הניתנות על-ידי המפקדים
המוסמכים ולהקדיש את כל
כוחותי ואף להקריב את חיי
להגנת המולדת
ולחרות ישראל.

פסח.

"עם שומר במשך אלפי שנים את יום צאתו

מבית עבדים, ודרך כל מחילות השעבוד והאונס והאינקוויזיציה והשמד והפרעות נושאת האומה בליבה את הגעגועים לחופש ומביאה אותם לידי ביטוי עממי אשר לא יפסח על כל נפש מישראל על כל נפש ענייה ומרודה!

מאבות אל בנים, דרך כל הדורות, נמסר דבר יציאת מצרים, זיכרון אישי, אשר איננו מחוויר ואיננו דהה. "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".

אין לך שיא של הכרה היסטורית מרומם מזה ואין לך התמזגות של יחיד וכלל - ברחבי כדור העולם ובעמקי הדורות - גדולה מאשר בצו פדגוגי עתיק זה. אני יודע יצירה ספרותית מחנכת יותר לתעוב העבדות ולאהבת החירות כסיפור השעבוד ויציאת מצרים. ואינני יודע שום זיכרון עתיק שכולו מופנה לקראת העתיד, שכולו סמל להווה ולעתידנו כ"זכר ליציאת מצרים".

איזה יצר חירות עמוק טבוע בלב עם שיכול היה באביב ימיו ליצור יצירה גאונית כזאת ולמסור אותה מדור לדור. וליצירה זו חלק לא קטן בגורלם של כל המורדים ולוחמי החירות ומקדשי שמה אשר נולדו על ברכי ישראל."

בכל
דור
ודור
1934

תת אלוף במיל. יהודה דובדבני

מקים חטיבת גבעתי
וגדוד נצח יהודה
בעל עיטור המופת

בליל הסדר אנחנו מצווים במצוות
"והגדת לבנך".

מה אנחנו מצווים להגיד לבנינו?
בעיני, אנו מצווים בראש ובראשונה
להסביר להם חרות מהי.

'חרות' עבורי היא לא רק חרותו

הפרטית של אדם אלא גם ובעיקר **חרות העם שנלחם על מדינתו**
ועל ארצו. על כך גדלתי וחונכתי דרך הזיכרון של אבי, סרן משה
דובדבני ז"ל.

אבא נולד בפולין וזמן לא רב לאחר שעלה לארץ הצטרף ל"הגנה".
עם קבלת ההחלטה במלחמת השחרור להגן על ירושלים בכל
מחיר היה ברור שיש לפרוץ את המצור עליה באמצעות כיבוש
משטרת לטרון. בגין היותו דובר מספר שפות אבי מונה כמ"פ של
פלוות מעפילים. החיילים - כולם ניצולי שואה - נשלחו לקרב.
תמיד שאלתי את עצמי מאין נבע כוחם של האנשים האלה, אוד
מוצל מאש, נצר אחרון למשפחותיהם. התשובה הייתה אחת - מן
האמונה בצדקת הדרך והכמיהה לחרות במדינה עצמאית.

הקרב על לטרון נכשל עקב מודיעין לקוי ואי ביצוע תוכנית הקרב
כמתוכנן. אבא נפצע אך סרב להתפנות. הוא ביקש לרכז את

הפצועים סביבו ואיים באקדח על החייל שסחב אותו כי אם לא
יתפנה בעצמו הוא יירה בו. החייל עשה כפי שהורה אבי. בתום קרב
קצר נהרג אבי ועמו כל הפצועים שהושארו עימו.

אבא הוכרז כנעדר ולי נשארה רק אבן שותקת בחלקת הנעדרים
של צה"ל. האבן הפכה לקשר שלי עם אבא. עם האבן דיברתי
וממנה שאבתי את כוחי.

התגייסתי לצה"ל תוך שאני מאמץ את הרף אותו שם לי אבי
במעשיו. לקחתי חלק במלחמות ובקרבות רבים ותמיד שאבתי
את כוחי מאותה צוואה בלתי כתובה של אבי. אולם רק במלחמת
יום הכיפורים, בקרב החווה הסינית, הרגשתי שהגעתי לרף שהציב
לי במותו. אבא לא השאיר פצועים בשטח וכך עשיתי גם אני.
ידעתי שקיום צוואתו מאפשר לנו חיי חירות בארצנו - צוואה, שלה
שלושה ערכים חשובים:

א. מפקדים הולכים בראש.

ב. לא משאירים פצועים בשטח.

ג. אהבת עם ישראל וארץ ישראל.

חמישים שנה לאחר הקרב בלטרון אותרה גופתו של אבי והוא
הובא למנוחות בהר הרצל. בכל יום זיכרון ובכל אזכרה נאספת
משפחתי - ילדים נכדים ונינים - ויונקת את הכוח והערכים שהותיר
אבא אחריו. כך מתקיימת מצוות "והגדת לבנך" וכך נתפס אצלנו
המאבק לחרות.

אלוף משנה
יגב ברשת
מפקד חטיבת יואב

קשור זה לאמרי חופשי.

מי מאיתנו לא נודד במחשבות מידי פעם לחוף רחוק כשרוח נעימה מלטפת בלי מעמסה ומחויבות,

ואז בשנייה חוזר למציאות - משימות, לחצים, פעילות מבצעית, החלטות, אנשים, והכל מהר ועכשיו וחשוב.

והשאלה המתבקשת מדוע בוחר אדם (מפקד או חייל) דרך מורכבת להלך בה הדורשת תעצומות ותפוקות, הקרבה ומחויבות. הרי אפשר גם אחרת, להיות ב'חוף רחוק', לבחור בדרך נוחה יותר, תובענית פחות - להיות 'חופשי'.

אך האם החופש ממעש או נוחות הם האושר המוחלט, האם חופש הוא ריחוף נטול כבלים ומסורות, אחריות והחלטות?

להיות חופשי היא תודעה נפשית - כשאתה חי ופועל כפי שאתה בוחר, חי באמונתך האישית, מרגיש שאתה חלק מקבוצה שנמצאת פה למענך, מחובר באופן עמוק למשהו שמאפשר לך להוציא לפועל את הכוחות שלך, להיות חופשי זה כשאתה אתה יודע שיש לך תמיד לאן ובשביל מה לחזור.

יציאת מצרים - הסמל המובהק לחופש - היא בעצם תחילת המחויבות של עם ישראל לעצמו כקבוצה וכעם - בשותפות ובשמחה וגם במלחמה ובהקרבה.

להיות מפקד ולווחם בצה"ל זה להיות תחת עומס האחריות והעשייה, הדאגה והמחשבה, אבל לדעת שבזכות כך יש קיום ל'להיות עם חופשי בארצנו'.

הקשר לעם ישראל והמחויבות לביטחוננו הם שמאפשרים את התחושה הפנימית, הבטוחה והעמוקה של חופש ועצמאות. אני זוכר רגע כזה, בבית חנון במהלך מבצע צוק איתן, כשסמך"ד המילואים שלי בגדוד 50, שחזר באמצע טיול בחו"ל ישר למבצע, אמר לי שמכל המקומות היפים בעולם הוא בוחר להיות פה איתנו, להגן על העם.

להיות חופשי זה להיות קשור.

ה'תש"ף 2020 והגדת

צוערת
שרון שוב

פלוגה ב, גדוד חרוב
בה"ד 1

ברגעים אלה ממש בה"ד 1 מתחלק למסלולי הליכה לפי גדודים. תורים ברווחים של 2 מטר משתרכים מול השק"ם. בית הכנסת ואולם הספורט סגורים. יושבים לאכול לבד בארוחות, ועוד כל מיני חוויות מוזרות שכרגע משתלטות עלינו כמו על כל בסיסי צה"ל. את ליל הסדר הקרוב נעביר ברווחים של 2 מטר אחד מהשניה ובהרכב מצומצם מאוד. ועדיין, למרות היותו שונה מאוד - ליל הסדר השנה עדיין יהיה בדיוק אותו דבר כשהיה בשנה שעברה, בזו שלפניה ובמאות השנים האחרונות.

למה? כי זיכרון נשאר זיכרון. ותודעה של עם לא משתנה כשמפריעים לשלוות רוחו. בתקופות כאלה, כזו שאנו חווים בעולם בחודשים האחרונים, מזכיר לנו פסח ש"עברנו את פרעה - נעבור גם את זה". ב-DNA הלאומי שלנו אנחנו לא נכנעים כל כך מהר.

צו הקיום - לראות עצמנו כאילו אנחנו יצאנו ממצרים - מסביר ברל כצנלסון, עיצב את דמותם של לוחמי החרות של עם ישראל לאורך הדורות, ובלי ששמנו לב - **היום מדובר בנו.**

אם נניח בצד לרגע את התפקיד "האמיתי" שכל אחד מאיתנו עושה בשמירה על חרותו של העם, בימים אלה התפקיד שלנו הוא לשמור על הרוח והקהילה של כל אחד מאיתנו בסביבתו. להיות שם אחד בשביל השניה, בשביל אהובינו בבית. ואם נצליח בכך - ככל הנראה שחג הפסח הזה ירגיש משפחתי בדיוק כמו הקודמים לו.

מזכירי
הגדה

האם יש הבדל בין היסטוריה
לזכרון? מתי ארוע מסויים הינו
היסטוריה ומתי זכרון?

מי אחראי לכך שנזכור?

מה הופך זיכרון מעברנו לגורם
המשפיע ומעצב את עתידנו?

חישבו על חוויה צבאית מעברכם
שמשפיעה על התנהגותכם היום.
מהי?

"לשנה הבאה בירושלים הבנויה"

בכל
דור
ודור

תת אלוף הרב
איל קרים
הרב הראשי לצה"ל

בחלק מקהילות ישראל נוהגים
שאחד המשתתפים בליל הסדר
יוצא מן הבית, וחוזר ונכנס כשעל
גבו תרמיל. המסובים שואלים אותו:
מאין באת? והוא משיב: יצאתי
ממצרים; ולאן פניך מועדות? פני
מועדות לירושלים.

עלינו לזכור ולהזכיר, כי יציאת
מצרים איננה "סוף הסיפור". יציאת

מצרים היא ראשיתו של תהליך ארוך, אשר אחריתו - ירושלים, העיר
שעליה אמרו חכמינו ז"ל "שעושה כל ישראל חברים". **ירושלים, עיר
המלכות והמקדש, מבטאת את הריבונות הישראלית מצד אחד,
ואת לכידות האומה באמונתה מצד שני. בעיני, זהו סוד כוחו של
צבא ההגנה לישראל: המיזוג שבין ריבונות בארצנו והבטחת שלומה
ובטחונה, ובין היכולת לחבר ולאחד יחד את החברה הישראלית
כולה תחת מטרה משותפת אחת.**

ממצרים יצאו בני ישראל למדבר, והתחילו את "הדרך". במידה
רבה, גם אנחנו צועדים באותה דרך עד עצם היום הזה. שבנו
לארצנו ובנינו בה את מדינתנו, אך עדיין יש דרך נוספת שעלינו
לעבור עד שנגיע למלוא הגשמת חזון הנביאים להיות חברה
מופת מוסרית ומאוחדת. ואל הדרך הזאת אנחנו נכונים לצאת
מידי שנה בליל הסדר.

דוד המלך, שקבע את ירושלים כבירת מלכות ישראל לדורי דורות,
אמר בתהילים "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך". אמנם, דוד המלך
לא בנה את המקדש בירושלים, ואת המשימה השלים בנו - המלך
שלמה, אך דוד המלך מעיד על עצמו, כי השמחה הגדולה היא
בהליכה לירושלים. כל ימיו הוא הולך, וצועד בדרך העולה אל בירת
הנצח של עם ישראל.

רבי יעקב בעל ה"טורים", מגדולי פוסקי ההלכה בכל הדורות, עמד
על תופעה נפלאה בלוח השנה, והיא: ליל הסדר יחול תמיד באותו
היום בשבוע שבו חל ליל תשעה באב. לכאורה, הפכים גמורים: ליל
הסדר הוא לילה של שמחה והתרוממות רוח, ולעומתו ליל תשעה
באב הוא לילה של חורבן ושברון לב. אך המכנה המשותף לשני
הלילות הוא הכמיהה וההשתוקקות לראות את ירושלים בבניינה
ובתפארתה, כלב הפועם של עם ישראל.

רב סרן משה (מוש) זילברשמידט ז"ל, מפקד כוחות המגן בכפר
עציון, נפל בקרב ההגנה על גוש עציון בג' באייר תש"ח, יומיים
לפני ההכרזה על הקמת המדינה. באחד מנאומיו המופלאים,
חיזק ועודד את לוחמי גוש עציון למסור את נפשם למען משימת
ההגנה על פרברי ירושלים, וסיים במשפט המדהדד: "תשובתנו
נחושה - נצח ירושלים!"

**יצאנו ממצרים, ואנו צועדים אל "נצח ירושלים";
לשנה הבאה בירושלים הבנויה.**

תת אלוף צביקה פייראזי

קצין החינוך והנוער
הראשי

רובם המכריע, אם לא כולם, נבנו באמצעות ניצול רחב היקף: שלל מלחמות, מיסים כבדים על עמים משועבדים ועובדי כפיה. העבדות הייתה הצורה הקדומה והפרימיטיבית ביותר של המיסוי. על פי המחקר, הפירמידות בהיזה, בנויות מ-2,300,000 לבני אבן שמשקלה הממוצע של כל אחת מהן גדול מטון. הן נבנו במשך עשרים שנות שלטונו של פרעה חופו (בשנים 2524 עד 2525 לפני הספירה, בערך). חישוב פשוט ילמדנו שבפרק זמן זה היה צריך, ביום עבודה בן עשר שעות, להעמיס לבנה כזו כל שתי דקות. מכאן ברורה המסקנה שרובבות עבדים נדרשו לעבודה זו בכל רגע נתון. בתפיסה הרווחת בימי קדם היתה זכות לבני אדם לשלוח בבני אדם אחרים ללא הסכמתם ולשלול את חרותם. תפיסה זו עמדה על יסוד אמונה פגאנית-אלילית בה קיימים יחסי היררכיה בין האלים השונים והחזק שולט.

חג הפסח נקרא גם חג החירות, חג האביב או חג המצות. יש לחג הזה מספר פנים, ולכל אחד מאיתנו הפנים החביבות עליו. אני מבקש להאיר צד נוסף, בחג המיוחד הזה:

חג הפסח הוא חג התקווה.

על מנת להבהיר את דברי, אני מבקש להחזיר אותנו לעת העתיקה. בעולם העתיק המלך שלט כשליט כל יכול. הוא היה המחוקק עבור בני עמו ועבור כל העמים שנכבשו על ידו. במצרים העתיקה, שהייתה האימפריה הגדולה בעולם, היו מקדשים, פירמידות ופסלי ענק המעוררים גם היום יראה בעומדים מולם. לכך הם נועדו והם עשו זאת בהצלחה יתרה. אך נשאלת שאלה אודות המבנים המונומנטליים הללו: על חשבון מי הם נבנו?

על רקע זה באה היהדות, כדת המונותיאסטית הראשונה בהיסטוריה האנושית, והציגה תפיסה תאולוגית המאמינה באל אחד, שהיתה לה גם, ובאופן עקרוני לא פחות, פילוסופיה מדינית בעלת השלכות מהפכניות.

היהדות גורסת כי יש רק אל אחד ואין היררכיה בשמיים (כפי שגרוס היוונים), ואם האל טבע את צלמו בבני אדם, כי אז, גם ביניהם, על פני האדמה, אין הצדקה להיררכיה ללא הסכמתם. אבל לא די בהבנה השכלית עד כמה התפיסה הרודנית שהויה - צריך להיות זאת כדי להבין. יתכן ולשם כך חוו בני ישראל, אבותינו, שיעבוד בן מאות שנים. כך נצרבה בברשרם תודעת זוועת השיעבוד, ולאחר שחרורם מעבדות הציגו לעולם תפיסה הפוכה לחלוטין.

חז"ל אמרו במסכת פסחים "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים". הינו המצב בו אדם שולט-רודה באדם אחר והופך אותו לעבדו, הוא צעד ראשון ביציאה לחירות המסמנת תקווה לכל האנושות.

המשורר הגרמני-יהודי היינריך היינה אמר: "מאז יציאת מצרים, החירות מדברת במבטא עברי". חג הפסח שלנו היה לסמל כלל אנושי של יציאה לחרות. זהו חג התקווה.

אך יותר מכך, **עמנו לא רק יצא מתוך העבדות, אלא קיבל על עצמו שלא לשעבד אף אדם ולהעביר במשך אלפי שנים, מידי שנה בשנה, מאב לבנו, את תקוות האנושות לחרות.**

אנחנו מצויים בימים אלו במאבק מורכב בו כל בני האדם מתמודדים עם מהפכה. הנגיף איננו מבחין בין אדם לאדם. אנשים רבים נאלצים

לעזוב את עבודתם, לשנות באופן דרמטי את שיהרת יומם, להסתגר בבתיים ולהתמודד בסוג של ערפל, בין אם בהקשרים הכלכליים ובין אם בלוחות הזמנים הלא ברורים - כמה זמן עתיד המצב להימשך? **וכאן חשוב שנראה את התקווה, אותה תקווה שמסמל חג הפסח. מול הנגיף הזה מתאחדת כל האנושות, מאוחדת יחד בניסיון לחפש תרופה, בניסיון לחפש חיסון. כל אחד ואחת מאתנו מכיר יודע שנוכל גם במאבק הזה ונעשה ככל יכולתנו לסייע אחד לשני להתגבר.**

התקווה שפיעמה בלב אבותינו ביציאתם מעבדות לחרות, ונישאה ע"י דורות שהיו נתונים בחשכת הגלות ותחת רודנות עריצה, מפעמת גם בנו היום. **החברה שלנו, המדינה שלנו, שידעה להתמודד מול אתגרים רבים ומסובכים, ידועה בלכידותה ובמשמעת שלה. העוז והאמונה שפיעמו בלב אבותינו הקדמונים מפעמים בנו גם בימים אלו.**

חג פסח שמח לכולנו
חג מלא תקווה וביטחון

*חלקים במאמר זה מבוססים על מאמרו של הפרופסור הרב יונתן זקס

רב סרן
ירוס שיגוט

רמ"ד חינוך
יחידות זרוע היבשה

לפני שלוש שנים עשיתי טיול שורשים באתיופיה ובאופן מכוון היה זה בערב ליל הסדר, שהרי משפחתי דימתה את העלייה מאתיופיה ליציאת המצרים שלה. רציתי להרגיש זאת כמו רגלי, ובעיקר בליבי. את ליל הסדר העברתי בבית הכנסת היהודי באדיס אבבה ועם צאת החג בחרתי לשתף את אמי בחווייה המטלטלת והעוצמתית שחווייתי. אני זוכרת את שתיקותיה של אימי ואת ההשתנקות בקולה, ומרגע שהצליחה להירגע ולדבר אלו היו דבריה: "את עושה לי העגוץ לחה הפסח שם, באתיופיה, שהיה לחה משמעותי ומלכד עבורנו, היהודים שם. ומצד שני, היום הזה שעזבנו את מחנה ההמתנה באונדר ועלינו לארץ, זה בבחינת יציאת המצרים שלי, להגיע לירוסלם היה כמו רגע הנס של קריעת ים סוף, והטייסים שהטיסו המטוס היו לנו כמו משה רבינו".

לפני המסע והשיחה עם אמי, חג הפסח בעבורי היה אירוע זניח אולם אחרי החוויה הזו החג הפך למשמעותי עבורי ובקשר שלי למקום הזה. התחדדה אצלי ההבנה שדבר אינו מובן מאלי: לא יציאת בני ישראל ממצרים ולא יציאת בני משפחתי ממצרים שלהם אל ירוסלם אליה פיללו.

הלואי שנשכיל כחברה, כיחידים וכחיללים בצבא, לקחת את ערכי חג הפסח המביע חרות נשמור יחד על מדינתנו ונדע שמלאכת בנין ירושלים טרם הסתיימה - עד יראו השלם.

מה אתם מאחלים לחברים לצוות וליחידה
בהמשך שירותכם יחד?

מהי "תמונת העתיד" שאתם שואפים אליה -
כל אחד בפני עצמו וכיחידה -
בסיום הפרק הנוכחי בשירות שלכם?

מה יכול לעזור לכם להגיע אליה?

צילום: דובר צה"ל
בבנתיבי החרות | גליל

בנתיבי החרות | ירושלים

21

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כלו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה (כלו) מרור.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפלו פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, הלילה הזה כלנו מסבין.

בכל
דור
ודור

אנחנו לא יושבים בחיק המשפחה, בשולחן מלא ורועש. אנחנו לא יושבים צפופים עם בני הדודים, ההורים, הסבים והסבתות. ליל סדר אחר מכל מה שהיכרנו וגדלנו עליו.

ליל הסדר השנה - מיוחד.

השנה אנחנו לא מחוברים במימד הפיזי עם הקרובים לנו, כי אם במימד הרוחני, יחד עם כל החברה הישראלית ועם כל העם היהודי, כל אחד ואחת במקום בו מתקיים ליל הסדר שלו.

וכמו בכל משברי העם לאורך הדורות, גם היום אנו נדרשים להתאחד ולשוב להיות ביחד. רק כך נוכל לעבור גם את המשבר הזה. לא כל משפחה לעצמה, ולא כל קהילה לעצמה.

"כאיש אחד בלב אחד".

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?
שבכל הלילות אנו יושבים בחיק המשפחה, בשולחן מלא ורועש. הלילה הזה, שונה.

בכל שנות קיומנו, התרגשו על עמנו צרות גדולות, אשר יכלו להכחיד אותנו כעם ולאדוע את שרשרת ההיסטוריה היהודית. מה שהגן עלינו בתקופות הקשות היה היותנו ביחד. כשניסו לשבור אותנו אחד אחד - הצליחו, כשניסו לשבור אותנו כעם - נכשלו. ממש כמו במשל חבילת העפרונות.

השנה אנו חווים אירוע היסטורי שמטלטל את כל העולם, ואת כל מה שהכרנו. אחד האירועים הכי דרמטיים שחוותה מדינת ישראל בשנות קיומה, והכי דרמטי שחווינו אנו בימי חיינו.

ליל הסדר הזה, הלילה הזה, שונה.

ועוד שלל סממנים בעלי משמעות. **תכלית הירידה לפרטים היא להפוך את 'הלילה הזה' בו יצאנו ממצרים, ללילה מיוחד ומעניין, להדגיש את היותנו 'בני חורין' ולהמשיך ולספר את הסיפור שמסופר למעלה מ-3000 שנה.**

'והגדת לבנך', זה הסיפור, והוא שלנו.

רס"פ הפלוגה, לייבה, יודע לספר סיפורים. הוא פשוט אלוף ביכולת שלו לספר, מסוג האנשים שכולם נמצאים לידו בערב סביב המדורה וצוחקים.

'איך אתה עושה את זה?' שאלתי אותו השבוע.

'אני יורד לפרטים הקטנים: מה היה, באיזו שעה, צבע המכונית ועוד ועוד... זה הסוד שלי'.

זהו בעצם סודו של ליל הסדר וסיפור יציאת מצרים. בליל הסדר אנו מתאספים סביב שולחן, כולנו עם בגדים חגיגיים ועם שולחן ערוך לפרטי פרטים, כשכל פרט מסמל משהו. המצה מסמלת בעיני צניעות, רק לחם ומים, פשוטה ודקה. הכרפס מלמד אותי שאפשר למשול בעצמנו ולחכות עד למנה העיקרית, היין שאנחנו שותים בהסבה מזכיר לי את היותנו חופשיים כמעמד בני מלכים,

סגן אלוף א. כבסה

מג"ד אחזקה
מרכז ההובלה

בימים אלו כולנו מצויים בתחושה של חוסר וודאות, תוהים מתי סכנת נגיף הקורונה תפסח עלינו. דברים אותם הורגלנו לעשות בצורה מסוימת שינו פניהם.

תחושת הלא נודע בה אנו מצויים מחזירה אותי לאחור אל תקופת חג הפסח בשנת 2002, תקופת מבצע "חומת מגן". ימי המבצע היו

מאתגרים ברמה הלאומית וברמת העשייה הצבאית. זוכר עצמי בתקופה זו כקצין צעיר בתפקיד ממח"ה (מפקד מחלקת חימוש הדודית) בחיל הטנ"א (חיל החימוש דאז), מתמודד עם האתגרים שזימנה לנו התקופה. לא היה לי ספק ביכולותינו ובעוצמתו של צה"ל להוביל את מדינת ישראל לניצחון במערכה שבפנינו.

אלו בטח גם התחושות של ילידי שנת 2002 שנולדו בעיצומו של המבצע ומתגייסים בימים אלו לשורות צה"ל בתוך מציאות לא ברורה. "הסכנות מתחלפות". עומדים אנו בפני מערכה שונה שטרם ידענו, אבל היום כמו אז היו בטוחים שיחד נעמוד באתגרים שבפנינו. "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים...", ואולי ציטוט זה לא מספר רק את עברנו אלא גם את ההווה והעתיד שלנו, ויבוא היום שכל זה יחלוף מעלינו ונרגיש כאילו יצאנו ממצרים, ומתוך הקושי והתלאות נחזיר את חרותנו.

צילום: נתלי תמיר

בנתיבי החרות | דיונות באר מילכה

תת אלוף
אוהד נגימה

קצין שריון ראשי

בליל הסדר נשאלת השאלה: מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? מתי עלינו לשאול את השאלה הזו? האם כל יום? כל שנה? שהרי אין לילה שהוא ככל הלילות. ועדיין ישנם מספר לילות הנחרטים בזיכרוננו של מפקד, לילות שאף פעם לא יהיו ככל הלילות. הפעילות

המבצעית הראשונה, הפעם הראשונה שיש פצוע או חלל בכח, ערב היציאה למלחמה ועוד. כך בדיוק הרגשתי כאשר איבדתי את יונתן ספירא ועידו בן ארי ז"ל, פקודי הישירים בפעילות עליה פיקדתי. הלילה ההוא והיום שאחריו לא היו ככל הלילות והימים. כך בדיוק הרגשתי ערב היציאה למבצע "עופרת יצוקה" כמפקד הדוד 9, הסתכלתי על המפקדים, הלוחמים ואנשי המנהלה של הגדוד בביטחון וידעתי כי הלילה והיום הבא יהיו שונים מקודמיהם. **מפקד השואף למצינות ושיפור צריך לשאול את עצמו מה נשתנה כל הזמן. המפקד המעולה יקדים ויערוך את השינוי כבר היום לקראת הלילה הבא.**

אני מזמין כל אחד מאיתנו לאמץ דפוסים של בחינה עצמית וביקורתית ולשאול: מה נשתנה ומה נשנה?

אילו פעולות שאתם עושים נותנות לכם תחושה של חרות?

האם יש סימן או מעשה שיכול להזכיר לכם גם ברגעי קושי שאתם בני חורין? מהו?

מדינת ישראל

צילום: רינה נהילה
בנתיבי החרות

לְמִדְנִי, אֱלֹהִי, בָּרֶךְ וְהַתְּפִלֵּל
עַל סוּד עֲלֵה קָמֹל, עַל נֶגֶה פְּרִי בָּשִׁיל,
עַל הַחֲרוּת הַזֹּאת: לְרֹאוֹת, לְחוּשׁ, לְנֶשֶׁם,
לְדַעַת, לְיַחַל, לְהַפְשִׁיל.

לְמוֹד אֶת שְׁפִתוֹתַי בְּרֹכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהַתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בָּקָר וְעַם לַיִל,
לְכֹל יִהְיֶה יוֹמִי הַיּוֹם כְּתַמּוּל שְׁלֹשׁוֹם.
לְכֹל יִהְיֶה עָלַי יוֹמִי הַרְגֵּל.

בְּכָל
דָּוָר
וְדָוָר
1954

לאה גולדברג

כפי שכתבה המשוררת לאה גולדברג: "לכל יהיה יומי היום כתמול שלשום, לכל יהיה עלי יומי הרגל".

חלק מחרות זו היא גם החרות לטעות ולהיכשל, על כך כתבה גולדברג "למדני אלוהי... על החרות הזאת: לראות, לחוש, לנשום, לדעת, ליחל, להיכשל". ככלי למידה. באופן תדיר אני נדרש להציג רעיונות חדשים, הצעות לשינוי ופתרונות. חלקם מתקבלים וחלקם נדחים,

חלקם מתבררים כנכונים וחלקם כשגויים. **השגיאה והטעות**

הן מנת חלקי היומיומית. הן חלק מהחופש והחרות

שלי בעשייה, ובאמצעותן אני לומד ומשתפר.

כפי שאמר הפיזיקאי הדני הנודע נילס בוהר: "מומחה הוא אדם שעשה את כל הטעויות האפשריות בתחום מסוים".

חה הפסח מסמל את מאבקו הקולקטיבי של עם ישראל ליציאה מעבדות לחרות, אך הכמיהה לחרות קיימת גם בקרב הפרט, ותמציתה היא יכולת הבחירה של האדם לעצב את גורלו ואת חייו. מעבר למרכיבי החופש הבסיסיים (כגון חופש התנועה, החופש לאהוב וכד'), אני רואה בחופש לבחור גם מרכיב דרוש להצלחה המקצועית - מידת העצמאות להתנסות, להטיל ספק, להמציא ולחדש.

רוח חיל האוויר מעודדת חשיבה שונה ואחרת, בין השאר ביצירת חרות בעשייה מתוך ההבנה שהיא נדרשת לאיתגור ההנחות הקיימות, לפריצת גבולות ולהחלת שינוי. בנוסף, מהווה חרות זו כלי לשימור העניין והתשוקה לעשייה, עם היכולת לעבור בין סוגי משימות שונים.

אלוף משנה סמואל בומנדיל

ראש מערך החינוך
חיל החינוך והנוער

מה נשתנה?

מה לא?

השאלה היא הבסיס לכל ההגדה. היא המנוע שלה, היא המחולל הגדול של הסיפור. מאז ומעולם. פרעה ששואל את המיילדות "מִדַּעַ עֲשִׂיתֶן הַדֶּבֶר הַזֶּה?", משה ששואל את העברי "לָמָּה תִּכָּהֵרְעָךְ?" ואת ה' "לָמָּה זֶה נִשְׁלַחְתָּנִי?". זו אולי הסיבה שהלילה של הסדר, נפתח בהפרת הסדר העתיקה מכל: בסימן שאלה. **האנטי היבור של הלילה הזה הוא לא הרשע, אלא זה שאינו ידע לשאול. "מה נשתנה" דוחס לשתי מילים את היכולת לשאול ואת היכולת להשתנות. ושתייהן יחד הן הבסיס האפשרי היחיד לחרות.** שתייהן גם יחד מזכירות שיש לנו, תמיד, את היכולת לבחור: אנחנו איננו נידונים לחיות שוב ושוב את אותה השנה, את אותו הסדר. דווקא בשעה זו של חֲצִי הַלַּיְלָה, של הגבלות, נהלים, הוראות, בידודים, קפסולות, ריחוק חברתי - מזכירה לנו ההגדה, יש לנו, תמיד, את החרות הזאת, של לאה גודלברג: לְרִאּוֹת, לְחַוֵּשׁ, לְנַשֵּׁם, לְדַעַת, לִיחַל, לְהַכְשִׁיל. לְהַתְחַדֵּשׁ עִם בִּקְרָה וְעִם לֵיל.

אני רק שאלה.

כולנו האלכנו שולל כל השנים האלה, מהגן ועד הלום, על ידי הלחנה לא מדויקת ולא קשובה: אין בהגדה רצף של ארבע שאלות וארבע תשובות. רק ארבע קושיות, כל הדרך עד ל"הלילה הזה...". הלחן גורם לזה להישמע כמו תשובה, אבל ברור לחלוטין שהתשובה לשאלה "מה נשתנה" היא לא ש"הלילה הזה כולו מרור". **השאלה היא למה הלילה הזה כולו מרור. למה מצה? למה אתה? למה יצאנו?** ומה אם לא? למה עכשיו? למה הלילה? ומשאלה לשאלה, פתאום מגלה אדם ומבין שההגדה שואלת אותו שאלה אחת, שוב ושוב.

ופתאום השאלה הזו נראית כמעט מיותרת.

מה המילים או הפעולות
שמתארות חופש בשבילכם?

איזה רגע של חרות בשירות
הצבאי זכור לכם כמשמעותי
למי שאתם היום?

מילים
לא
ספרות
מה

בשבועות האחרונים נדרש הצבא להשתנות בכל שגרותיו: אימון, מסדר, השבעה, גיוס, ארוחה, תפילה, שיעור, פלוגה. לא מרצון, לא מבחירה, ובכל זאת - בתוך האילוף הזה שמורה לנו החרות לבחור להשתנות, להתחדש, לפרוץ את כבלי ההרגל. **כל שאלה, היא סימפטום של סקרנות בריאה, של רצון לדעת, של נכונות להטיל ספק, לערער על מוסכמות, להתפלג, להשתנות. וזה באמת דבר שצריך לחגוג הלילה. זה הבסיס לפיקוד בריא, למצוינות, ליצירתיות, ליוזמה, לכל מה שהופך צבא טוב לצבא מעולה, משתנה, מנצח.** כשנפציע מתוך הערפל הנוכחי, כשיגיע הבוקר שאחרי המפגעים, נקום כצבא, כעם, כעולם, ותהדהד בנו השאלה הגדולה של הלילה הזה:

מה נשתנה?

תפקידנו לנסח, במעשים, בהחלטות, בפקודות, ברגעים אלה ממש- את התשובה הטובה ביותר שאפשר. פחות מזה לא יספיק. וקצת אחרי עלות השחר, עם סיום התחקירים ופנימיות הלמידה - כל הלקחים, כל התובנות, התקוות, כל רגעי הגילוי, התקווה והחסד האלה יאופסנו יפה יפה בתוך תיקיה במחשב, "קורונה 2020". רגע לפני שנצא, המחשב יישאל

אותנו שאלה אחת קטנה: **"האם ברצונך לשמור שינויים?"**.

אני מקווה שנשיב "כן".

צילום: אילן הדר
נתיבי החרות | נחל עכברה

יציאת
ישראל
מוצרים
תושאר
לעד
האביב
של
העולם
כולו

בכל
דוד
ודוד
1914

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

**מהו חופש? מהי חרות?
והאם יש הבדל ביניהם?**

"אני רוצה להיות חופשי" - משפט

שאנו שומעים לא מעט בימים אלו ובתקופות עמוסות בחיינו. קחו נושא לדיון במסגרתכם: האם שאלתם את עצמכם מיהו או מהו אדם חופשי? איך הוא נראה? מה מאפיין אותו? 'הרצון לחופש' הינו רצון טבעי לאדם. לטעמי, 'חופש' לרוב מצטייר ומתאפיין בתחושת שחרור מאחריות, ניתוק מהסביבה הכללית ועשייה של כל העולה על רוחי. יש בכך יתרונות וחשיבות - אך זהו לא חופש אמיתי.

מהו 'בן חורין'? ביציאת מצרים, נאמר במפורש שכולנו 'בני חורין'. לא נאמר 'בני-חופשיים'. למינוח יש משמעות.

לטעמי **ההבדל בין 'חופש' ל'חרות' טמון בדבר אחד בלבד - וזהו מיצוי הפוטנציאל והיכולת האישית שלנו.**

לטעמי, חופש מבטא יותר מכל שחרור מאחריות, ניתוק מהסביבה החיצונית המחייבת ובהתכנסות עצמית. 'בן חורין' לעומת זאת מבטא את חרות הבחירה של אדם לבצע פעולות עצמיות שממצות את הפוטנציאל והיכולות האישיות שלו. להיות 'בן חורין' משמע להיות אדם במיצוי מלא! חרות אמיתית משמע עשייה מרובה, יציאה מאזור הנוחות ועשייה למען הכלל. כיצד נוכל להיות בני חורין?

תתחיל בקביעת יעד אישי אחד כל שבוע. זוהי כבר התחלה של הפיכתך לאדם בעל חרות אמיתית.

רב סרו
א.

רמ"ד צב"מ
מטה חיל האוויר

היא החלה מספרת לי את סיפורה. וכמו מפל הדמעות שעל פניה
החל מפל המילים לזרום מפיה:

"סיפורי מתחיל כמו הרבה סיפורים בעדה בכמיהה הכה חזקה
לירושלים. לציון. לארץ הקדושה שהובטחה לנו. ארץ שתהיה שונה
מכל מה שהכרנו. ארץ בה נוכל להיות פשוט אנחנו. ארץ בה נוכל
להיות חופשיים. סיפורי הוא סיפור החרות."

"אבל אמא, אנחנו כבר כאן! מה הבעיה? מדוע את ממשיכה לבכות?"
"מה הבעיה?! אתה שאינך זוכר את המסע, אתה שהדלת פה רוב
שנות חיך - אינך מבין."

אינך מבין איך כל נשימה של פה בארץ הזו מלווה בזיכרונות.
אינך מבין מה זה לעזוב בית, לעזוב את המקום הבטוח שלך.
אינך מבין מה זה בשביל אמא ללכת במדבר 40 יום עם שלושה
ילדים כשפורעניות אורבות לך מכל עבר.

אינך מבין איך המגע שלך מחזיר אותי אחורה בזמן בכל פעם.
אינך מבין מה זה לחיות במדינה עוינת כמו סודן - במדינה המשולה
למדבר.

אינך מבין מה זה לראות את ההבר שלך נשחק אט אט תחת המשימה
שלקח על עצמו - לספק קבורה יהודית לאלו שלא יכלו למסע.
אינך מבין איך כל רשרוש עלים ומשב רוח - טעון בכל כך רגשות.
אינך מבין את כאבה של אמא כשהיא אוזחת בידיה את בתה המתה

לפני מספר שנים, כשעוד הייתי סגן
צעיר, יצאתי מהבסיס קצת לפני

חג הפסח - חג החרות - ולא הפסיקה להטריד אותי שאלת סיפור
העלייה של משפחתי. כבר מספר פעמים שניסיתי לשוחח על כך
עם אמי, אך היא תמיד התחמקה בתואנה כזו אחרת. לעיתים
פשוט פרצה בבכי. אך אני מלא בעקשנות, ששייכת לצעירים,
המשכתי לנסות.

"אמא?"

"כן בני?"

"אמא אולי תספרי לי איך אני ההענו לכאן?"

שתיקה ורק מבטה עייף ועיניה נוהות.

"אמא ספרי על המסע מאתיופיה! הפעם לא אסכים שתתחמקי."

וכמו סבר נפרץ מחסום הדמעות...

ובעודה בוכה מולי, כשאני אווז בידה ומנסה לנחמה

כאני לוחש לה "למה את בוכה?..."

- זו שעד לא מזמן הייתה התינוקת שלה. זו שכשמה "סיימנש" - חיכיתי לה כל כך שתבוא.

אינך מבין מהו שבר לב כמו זה של אם ששכלה גם את בנה הגדול - בכורה, ראשית אונה - 'פקדו', פחות מחודש אחרי ששכלה את בתה הקטנה.

אינך מבין מהו חורבן כמו זה של אישה שמאבדת את אישה, שמאבדת את העוגן שלה - זה שתמיד היה שם בשבילה זה שהחיוך שלו היה כדור הרגעה.

אינך מבין חרדתה של אם החוזה בבנה האחרון - שארית הפליטה שלה - נע בין חיים למוות, גוסס ממחלה קשה.

אינך מבין ואני מקווה גם שלעולם לא תבין.

אינך מבין את הרגשת הכשלון כאשר חלומך, לעלות עם כל משפחתך לציון, מתנפץ.

אינך מבין את כוחות הנפש העצומים הנדרשים כדי להמשיך.

אינך מבין איך כל ריח מקושר לכל כך הרבה מטען רגשי.

אינך מבין מהו מראהו של 'הרקולס' נוחת.

**אינך מבין את תחושתה של אדמת ארץ ישראל
תחת רגליך לראשונה.**

אינך מבין טעמה של הצלחה לאחר כל כך הרבה כשלונות.
אינך מבין מהו מראהו של ילדך - אותו ילד קטן תועה במדבר - אותו ילד קטן חלש וגוסס - אותו ילד לובש מדי צה"ל. נלחם על חרותו.

אני לא יודע לקרוא לזה מקריות או אינטואיציה שדווקא בפסח השאלה נשאלה. מאז הסיפור העוצמתי של אמי, סיפור הגבורה שלה, הבנתי את המחיר הכבד שלה כדי להגיע לארץ. ומאז אני זוכר שההסתכלות שלי על העולם השתנתה. והבנתי מהי חרות - בכל רגע שאני זוכה לדרך על אדמת מדינת ישראל.

**הבנתי כמה כוחות ועוצמות יש באישה הזו, שלא נראית שונה
במיוחד, שממשיכה את חייה כרגיל, שאפילו הבן שלה לא ידע
את סיפורה עד גיל 28.**

הבנתי שכל אדם במדינה שלנו שאני פוגש מסתיר סיפור עליה כזה או אחר ולא משנה מאיזו עדה. ושכלולם יש מטרה אחת -

**להגיע לארץ ישראל. זה חופש וחרות בעיני וזו
זכות גדולה לשרת ולהיות חלק מהפסיפס של
העם שלנו.**

מיליוני היהודים אשר נספו בשואה. בתור דור שלישי לניצולי שואה וכלוחם במדינת ישראל לא אשכח את הרגע בו חויינו כצוות את חרותנו ואת הזכות שניתנה לנו להגן על מדינת ישראל.

החרות האישית שלי מלווה אותי בכל תפקידי עד היום, בעיקר בתפקידי **כמפקד אני מכון את חיילי להיות חיילים טובים יותר** - ובכך מפקדים טובים יותר, וכל זה יביא אותנו להיות אזרחים טובים יותר למדינת ישראל.

אנחנו נמצאים בתקופה מאתגרת של נהיף הקורונה, בה אנו נדרשים לצאת משעבוד ה'שגרה' ולמצוא 'חרויות' חדשות, לנו ולכל הסובבים אותנו. אני מאחל לכולנו שידע כל אחד לבטא את חרותו ויחד נעשה את התקופה הזו לימים טובים יותר!

ביהדות, לכל זמן של חג יש נושא שמשפיע על אותה התקופה בשנה, ובפסח אנו חווים אישית את יציאת מצרים שלנו, החרות שלנו.

בצבא החרות האישית היא גדולה. כאשר חייל מתגייס או מתחיל תפקיד חדש אפשר לחשוב שאיבד את כל חרותו מעומס הנהלים והדרישות. אך **דווקא בתפקיד עמוס בכללים ונהלים ניתנת לכל אחד ההזדמנות לבחור להוציא את החרות האישית ולפעול בדרך שלו יחד עם הערכים עליהם גדל ולבצע את התפקיד בצורה הטובה ביותר.**

בקצין בשייטת 7, לפני כמה שנים יצאתי להפלגה ביום השואה בצוללת אח"י 'תקומה'. בשעה 10:55 כרז מפקד הצוללת לכל הצוות שנעמוד כולנו בשעה 11:00 בצפירה יחד עם כל עם ישראל לזכר

רב סרן
מ. אבו אל היג'א
קצין אג"מ
יחידת הסיור המדברי

יחידת הסיור המדברי, היחס"ד
הבדואי, מהווה כור היתוך צה"לי,
המכבד את כל משרתי צה"ל,
חגיהם ותרבותם.

חיילינו בחרו להתנדב ולהיקרא
לדגל בכל בוקר ובכל לילה להגן על
מדינת ישראל. אלו חיילים שבחרו
להתייצב מול האתגר והתחייבו

להכריעו: אתגר החרות - הבחירה החופשית.

אתגר המפקיש וממחיש את מאבק בני המיעוטים שבחרו להשתלב
ולהגן על מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה.

כך ממחיש סיפור יציאת מצרים את היציאה מעבדות לחרות, את
המאבק עם האויב וניצחון העם היהודי.

בקצין האג"מ של היחס"ד, אני גאה לשבת לשולחן הסדר הצבאי
- יהודים, בדואים, מוסלמים ונוצרים, כולנו יחד.

שבוע לפני כן מציינים הנוצרים את חג הפסחא ושבועיים לאחר
מכן צמים וחוגגים המוסלמים את חג הרמאדן.

תקופה זו מדהישה ומחדדת לנו את הייחודיות של החברה הישראלית
בכלל וצה"ל בפרט.

אני מאחל לכולנו, חג חרות שמח. נמשיך להגן על מדינת ישראל,
כולנו יחד.

ספר על פעולה או שינוי
שעשית בעצמך ועם עצמך
שתרם למישהו מסביבתך?

מה גורם לכם לפרוח
כיחידה?

מה המילה שמתארת חופש
עבורכם?

מאגן ספרות

צילום: נתלי תמיר
בנתיבי החרות | חוף הצוק

צילום: דובר צה"ל
בנתיבי החרות | הים התיכון

בשעה זו בה מונח גורלנו על מאזני החיים והמוות תשמש לנו אות הפסח סמל:

העם שזה עתה יצא מעבדות לחירות, כל מוחנה מצרים רודף אחריהם ולפניהם

הים עוצר בעדם. אך הנה לעיניהם: "ויבקעו המים ויבואו בני ישראל בתוך הים

ביבשה, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם". בעוז זה, העובר בים ביבשה,

העובר בין חומות מים אדירות, בעוז זה נצעד קדימה.

בכל
דור
ודור
1948

מפקד כוחות ההגנה בגוש עציון שנפל בקרב

רס"ן משה (מוש) זילברשמידט

סגן אלוף במיל.
ע. פורת

קצין אג"מ
אוגדת הבשן

מתוך ההתבוננות האישית שלי בסיפורו של סבי והשליחות אותה הוא ובני דורו מילאן, וזאת בימים בהם "חרות ישראלית" היתה מושג מתחדש בתולדות עמנו, מתוך התבוננות זו שאבתי אני את המוטיבציה לשירות צבאי משמעותי: שירות הן בסדיר והן במילואים; שירות שתכליתו - גם בימים בהם ה"חרות" נתונה לכל ילד - להבטיח אותה על ידי כח מגן של צבא חזק ומוסרי.

חירות זו נקנית אך ורק במסירותם של העומדים על המשמר: אלו שמגיעים אל השירות הצבאי בסדיר ונותנים את כל יכולתם; אלו שמגיעים אל שירות המילואים ומשאירים מאחור משפחה, עבודה עם "בוס" כועס, לימודים עם לחץ ציונים.

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו" - היא הזכות להבין את גודל השעה. גם כשמסביב לא תמיד יהום הסער, אנו מתיצבים ואומרים: "לפקודה תמיד אנחנו".

"צבא העם", צבא שבו השירות הינו שירות חובה, שואב את כוחו המוסרי העיקרי משרשרת הדורות הלאומית, מן ההבנה שאנחנו חיים בדורות של תקומה וחרות של עמנו. דבר לא טריוויאלי כלל בהיסטוריה הארוכה של עמנו. משום כך מוטלת עלינו חובה לעמוד בעוז על חרותנו כעם, וליטול חלק פעיל בכח המגן של עמנו.

סבי, יוסף פורת ז"ל, היה ממקימי ההתיישבות בכפר עציון שלפני מלחמת השחרור, ובמהלך המאורעות היה האחראי על שיירות האספקה להגוש הנצור. ארגון השיירות והתנועה בהן אל הגוש היו ממש בתחושת "המים להם חומה", שכן התנועה היתה עם איום משמעותי על ציר התנועה עצמו, ודי להזכיר את שיירת ה"ה בכדי להבין את המשמעות.

כשקמתי בבוקר ה-20.8.2018 לא שיערתי שתוך מספר שעות אצטרך להסתער כתף אל כתף עם מ"פ המבצעית אל עבר מחבל חמוש בנשק קלצ'ניקוב ורימונים שביצע ירי לעברנו.

ההבורה טמונה ביכולת שלי לסמוך על החבר שלי, שנלחם לצידו, שישכן את חייו עבורי בדיוק כפי שאני אהיה שם בשבילו.

כזה הלוחם...

כמו אז - גם היום, בעוז ובגבורה נצעד קדימה.

במשך שנים חג הפסח מהווה עבורנו סמל לעוז ולגבורה. בחג ישנה הזדמנות לבחינת עצמנו כעם וכפרטים, ולהתבוננות על רוח העם והגבורה אשר מהוות בסיס להתמודדות עם קשיים גם בימים אלו. מדינת ישראל מתמודדת עם מגפה לא פשוטה אשר משנה את שגרת חיינו.

בימים אלו אנו זוכים לראות את הגבורה, העוז והחוזק של משפחותינו, של מוסדות המדינה, של צה"ל והלוחמים אשר מתמידים במשימותיהם.

גבורת העם וחוזקו מושפעים מחוסנו של הפרט, מחוזק רוחם של אנשים הבונים את החברה.

ההוגים ז'אן ז'אק רוסו, שפינוזה ופרידריך הגל כינו את החרות הזו "חרות אידיאליסטית", שלתפיסתם מתבטאת ביכולתו של האדם לחיות את האמת הפנימית שלו, את אמונתו, ללא מפרע. חרות זו היתה מקור השראה למרטין לותר קינג באמירתו "תנו לחופש לפעום!" דווקא בתקופה בה הייתה העבדות דבר לגיטימי במדינות נאורות, אותה חרות שאפיינה את דור היבורי השואה שבעודם עולים להרדום צעקו בשארית כוחותיהם "תחי החרות!", אותה החרות אשר למענה נאבקו לוחמי חרות ישראל ובראשם אברהם שטרן באומרו "לעולם בני חורין!" גם בעודו עומד עם הגב לקיר; זו היא החרות אשר פעמה ברוחו של רס"ן מוש זילברשמידט הי"ד, מפקד גוש עציון בקרבות תש"ח.

שהרי, עדיין לא היה חופשי בארצו בעודו נלחם על הגנת גוש עציון מפני התקפות חוזרות ונשנות של ערביי האזור, אך ברוחו, הוא היה בן חורין אמיתי, לוחם חופש, היבור שחי את אמונתו ואת ערכיו בהאווה עצומה. ואנו, דור שחי בחירות אמיתית בארצנו,

חייבים לזכור כי לא די להיות עם חופשי בארצנו, אלא עלינו להיות את האמת הפנימית שלנו בכל יום יום כי היא זו ההופכת אותנו לבני חורין באמת.

"יש בן חורין שרוחו רוח של עבד, יש עבד שרוחו מלאה חרות".

(הרב קוק, עולת הראי"ה ב' עמוד רמה)

כמידי שנה, בתקופה שלפני חג החרות, אני יושב וחושב קצת על החרות ומשמעותה בחיי, שלי.

בשנים האחרונות מאז היוסי לצה"ל, החרות איננה עוד מושג שמימי, אוטופי, אלא חלק בלתי נפרד מחיי. כחייל וכמפקד ששותף למשימה הקדושה שבהגנה על חרותו של העם היהודי בארצו, אני חווה התרוממות רוח אמיתית בתקופה זו.

נהוג לחלק את החרות לשני רבדים, הקשורים לעתים זה בזה אך לא בהכרח. הרובד הראשון, והוא הפשוט יותר, הינו הרובד הגשמי, הפיזי. החרות הגשמית היא חרותו של האסיר היוצא מבית האסורים, של עבד היוצא לחופשי מידי אדונו, חרות שתלויה בדרך כלל בנסיבות, במקום ובזמן.

אך ישנה חרות עמוקה יותר, חרות פנימית אשר איננה תלויה בנסיבות גשמיות אלא ברוח האדם ובנפשו.

צילום: דובר צה"ל
בנתיבי החרות | רמת הגולן

מה נותן לכם כח בסיטואציה
הנוכחית כדי להתמודד עם
המציאות שנכפתה עלינו?

מה עוזר לכם להתקדם על אף
הקושי?

מה מצעיד אותנו קדימה כיחידה
בתקופה זו?

מה לא פורשם
מדימה

חג הפסח קרב ובא. חג החרות. עם ישראל יצא ממצרים. ומה לגבי החרות של
מדינת ישראל? הרהרנו והשבנו לעצמנו, כי השאלה אינה 'אם', אלא 'מתי'.
בשלב הזה כבר היינו מנותקים. לא היתה כל תקווה לקבל עזרה מבחוץ,
ולא יכולנו לסמוך אלא על עצמנו.

בכל
דוד
ודוד
1948

יצחק קופ, לוחם בגדוד "מכמש" הטיבת עציוני

בן הוריו היה מעריץ גדול מאד של צבא ההגנה לישראל וראה את הורל המדינה מונח בידי כוחות הביטחון. באביב 1955 כתב את 'הגדת ימינו', המשקפת את ימי ראשיתה של מדינתנו: "וכמה מעלות טובות לצה"ל עלינו. הוא הכה באויבינו ועשה בהם

שפטים והציל עצמאותנו והטביע אניית האויב בים ושיקע צרינו בתוכו, והקים נח"ל מתוכו ובנה ישובי ספר. וכן חלוצאי היה אומר: כל מי שלא אמר שלושה דברים אלה בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הם: בטחון העם, ישוב השממה וקיבוץ גלויות. והנוער בישראל קיים וקיבל על עצמו לעשות כדבר הזה ותהי התשועה לישראל."

במאמרו, שקיבל השראה מההגדה של פסח, ביקש 'הזקן' להדגיש את חשיבותו, עוצמתו ושליחותו של הצבא עבור העם בישראל. כשקראתי טקסט זה לראשונה חשבתי לעצמי כמה נכונים דבריו הם בימינו אנו, **וכמה גאה אני להיות מפקד בצבא שמעבר לתפקידו להגן על המדינה ואזרחיה, נושא תפקיד חשוב לא פחות בשמירה של לכידותה וצבינה של מדינת ישראל** - בשיגרה ובמצבי חירום. בימים אלו בהם עם ישראל עומד בפני אתגר שמעולם לא התמודדנו עם שכמותו, יהיה זה צבא ההגנה לישראל שיתכונן לכלל משימה,

צבאית או אזרחית, חדור תחושת שליחות ואחריות ויבצעה על הצד הטוב ביותר, עד הניצחון: "וכמה מעלות טובות לצה"ל עלינו. הוא היכה באויבינו ועשה בהם שפטים והציל בריאותנו ושמר על כושרנו, ובחן את אתגרינו, והקים כוח משימה למען הורינו. וכן כוכבי היה אומר: כל מי שלא אמר שלושה דברים אלה בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הם הדברים: בטחון בעם, מיגור המגיפה וחזרה לשגרה. והנוער בישראל קיים וקיבל על עצמו לעשות כדבר הזה ותהי התשועה בישראל."

שנזכה להמשיך לשמור על חרותנו, חג פסח שמח לכם ולמשפחותיכם!

מנסח לעצמי איך אני רוצה שנצא מה"מלחמה" הזו - קודם כל מנצחים, מלוכדים, בריאים בנפשנו ומוכנים למלחמה הבאה... משתדל להיזכר במנהיגים, מורים, מחנכים, מפקדים מעוררי השראה. נזכר באסון המסוקים, ב'לבנון השניה', בצוק איתן או בהיתקלות עם מחבלים בעמק הירדן. מנסה להסביר לעצמי שבמלחמה כמו במלחמה, אין לנו אפשרות להפסיד. חייבים לעמוד באתגר. סומכים עלינו. פקודי מסתכלים עלי.

דווקא בעת חירום, משבר או מלחמה - זה הזמן שלנו כמפקדים להלות שאר-רוח, להוביל את אנשינו. זה זמן למנהיגות, לפיקוד, להשראה. זה הזמן לרעומה אישית לאנשינו הטובים, להיות להם אי של ודאות כשאי הודאות מאיימת להשתלט. עכשיו זה הזמן לאיזונים הנכונים בין ייעודנו לבין בריאות חילנו ובני המשפחות.

מאמין במדינת ישראל, מדינתו הדמוקרטית של העם היהודי. מאמין בצבא"ל, בחיל האוויר, ובהגנה האווירית. מאמין בנו, שנוכל לכל אתגר. ושוקע במחשבות, על מנת לקבל קנה-מידה, פרופורציה היסטורית שאומרת: "עברנו את פרעה, נעבור גם את זה".

פסח הגיע, האביב מתדפק על דלתנו. זו העונה הזו בשנה של ירוק ופריחה, פסח ומימונה, יום השואה ועימו מחשבות על היסטוריה, אמונות ותקופות אפלות. גם ימי הזיכרון והעצמאות מעבר לפינה, ועימם מחשבות על חברים שנפלו, על מבצעים מוצלחים, כישלונות ולקחי מלחמות, פנים ושמות.

ואז "ברבור שחור" מופיע וביחד עימו מתגנבות להן מחשבות על פיקוד בשעת משבר, מנהיגות באמצעות השראה והתמודדות עם מצב חירום עולמי.

יציאת מצרים מתערבבת לה פתאום עם ההגנה על שמי המדינה, הובלת לוחמים בערבוביה אחת עם דאגה לבריאות המשפחה והאזרחים בעורף.

סגן אלוף
שי סימן טוב
מפקד צ"מ במכללה
לפיקוד טקטי

במילים אלו תבע דוד בן-גוריון מועדת החקירה של האו"ם (1947) את זכותו ההיסטורית של עם ישראל לתקומה בארצו. עם ישראל התהווה במסע: מסע שראשיתו במצרים והמשכו בפולין, עירק, רוסיה ושאר קצוות עולם; מסע בן אלפי שנים של פרעות, פוגרומים, אנטישמיות ושאר פורענויות; מסע לאורכה של שרשרת דורות שהתפללה, כמהה ותמיד נשאה עיניה מזרחה.

ארבעה דורות חלפו מאז הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל ואנו עדיין למודי חרב.

לא רק בזכות הנס קמה מדינת ישראל, אלא גם בזכות גבורת מהיניה ושומריה; בזכות נופליה ופצועיה אשר תבעו בגופם את חרותה.

עת צרה לישראל כעת; המהפה הפוקדת את העולם ואת ישראל מחייבת אותנו להיות מאוחדים ונחושים במאבק.

היו האים בפועליכם למען הגנת העם והמולדת.

"לפני כשלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אניה ושמה, "מייפלואאר". היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה. אבל תאב אני לדעת, אם יש אנגלי אחד, היודע בדיוק אימתי הפליגה אניה זאת; וכמה אמריקאים יודעים זאת; היודעים הם כמה אנשים היו באותה אניה; ומה היה טיבו של הלחם שאכלו בצאתם.

והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה, לפני הפלגת "מייפלואאר", יצאו היהודים ממצרים, וכל יהודי בעולם, ואף באמריקה וברוסיה הסובייטית, יודע בדיוק באיזה יום יצאו: בחמישה עשר בניסן. וכולם יודעים בדיוק איזה לחם אכלו היהודים: מצות. ועד היום הזה אוכלים יהודים בכל העולם כולו מצה זו בחמישה עשר בניסן..." דוד בן-גוריון

מה עוזר לנו לחוש שאנחנו
יכולים 'לסמוך על עצמנו'?

מה מחזק אותנו כקבוצה
וכצוות?

מה יכול לעזור לכם
לסמוך יותר על עצמכם?

איזה ארוע,
אישי או יחידתי או לאומי,
מסמל עבורך מצב חירום
שפתרוננו בא מכוח הנחישות
להמשיך קדימה?

מה לא פתור לנו

סיפור חג הפסח הוא סיפור פרטיקולריסטי ביותר. הוא מספר על עם אחד, שלפני שנים רבות דוכא ושועבד והובל אל החרות במסע ארוך ומפרך במדבר. אבל אין סיפור שהשפיע יותר ממנו על ההתפתחות הפוליטית במערב. משה ידע שאירועי תקופתו נושאים משמעות החורגת מעבר לתקופה המסוימת ולעם המסוים; הוא ידע שיום יבוא ועמים אחרים ילכו לאורו. ואכן כך היה.

כאשר השחורים באמריקה שרו "שלח את עמי", כאשר התיאולוגים של שחרור דרום אמריקה בשנות השישים של המאה העשרים ביססו את תפיסותיהם על ספר שמות, כשנלסון מנדלה קרא לאוטוביוגרפיה שלו "הצעדה הארוכה אל החירות", כל אחד מהם אימץ את סיפורו של עם ישראל והפך אותו לסיפורו שלו. יותר מ"המדינה" של אפלטון ויותר מ"הפוליטיקה" של אריסטו, יותר מ"האמנה החברתית" של רוסו או מ"הקפיטל" של מרקס, סיפור חג הפסח הוא סיפור החרות שהשפיע על המערב יותר מכל סיפור אחר. "מאז יציאת מצרים", אמר היינריך היינה, "החרות מדברת במבטא עברי".

בכל
דור
ודור
2013

הרב, פרופסור והלורד יונתן זקס

ביתן כרבה הראשי של יהדות בריטניה

בחה הפסח אנחנו חוגגים את הפיכתנו לעם, את היציאה משיעבוד מצרים ואת קבלת החרות. כך גם בתקופות האפלות ביותר בהיסטוריה, היה חג הפסח זיק של אור המזכיר לכולנו שאנו בני אותו לאום, בעלי גורל משותף, מאוחדים גם כשמפרידים אותנו זה מזה.

במשך שנים ישבנו סביב שולחן הפסח, שרנו ביחד, אכלנו ביחד, התווכחנו - איש איש ודעתו שלו. אך מעולם לא גברו המחלוקות על השירה, על תחושת שותפות הגורל, על האחדות.

וכעת, כשאנחנו בעיצומה של תקופה שלא מאפשרת לנו לשבת פיזית סביב אותו שולחן וכשמחלוקות גדולות נפערות בלב השיח הישראלי - עלינו לממש את תפילתם של אותם שניים שצעדו במחנה הריכוז - להישאר עם מאוחד, בני חורין, שהורלנו בידינו! וכך - אין אתגר שלא נוכל לו, לא אויב ולא נאקף!

"היה זה הפסח הראשון שהיה עלי לבלותו במחנה ריכוז. בפסח הקודם היינו עדיין בגיטו טרזינשטאט, אשר בו עוד יכולנו לערוך את הסדר בחוג המשפחה. לאחר המיפקד שנערך לפנות ערב, ולפני כניסתנו לצריף ללינה, היתה בידינו שהות מה ויכולנו להסתובב ברחבה שלפני הצריפים. ביקשתי מאחד הבחורים שיטייל איתי קצת בזמן ההליכה הלך ושוב. אמרנו בעל פה קטעים מן ההגדה, עד כמה שיהיו זכורים לנו. ליל סדר במיוחד במינו, ללא מצות ויין, ללא סעודת חג שבה מסובין כל בני המשפחה לשולחן אחד, אלא ליל סדר בהליכה. גופותינו היו מושפלים ומשועבדים, אולם את רוחנו לא יוכלו שוב לשעבד, ולכן יכולנו לומר גם באותם התנאים - עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' אלוקינו משם, כי למרות הכל הרגשנו את עצמנו בני חורין".

(עדותו של שורד השואה רבי סיני אדלר)

האלוף
שרון אפק

הפרקליט הצבאי
הראשי

יהודה עמיחי היה מגדולי המשוררים בישראל, הוא זכה להכרה בינלאומית והוענק לו פרס ישראל בשנת 1982.

בשירו "ניסים" מתבונן עמיחי ביציאת מצרים ובדרכו הייחודית מבטא שני רעיונות, שהם בעיני חשובים וגם אקטואליים בימים אלה. הראשון, ההכרה בגדולתו ובחשיבותו של רגע מכונן מתאפשר רק ממרחק של זמן ומקום. לפעמים, הקשיים הרגילים והיומיומיים מקשים עלינו להפנים ולהבין את חשיבותה של השעה. **רק בראיה לאחור, עם חלוף הזמן, נוכל להבין שעמדנו בפני רגע מכריע, שהיינו שותפים לאירוע מעצב, שתרמנו להתפתחותה של אומה.**

השני, גם הסיפורים המכוננים והמשפיעים ביותר בהיסטוריה של עם, קרו בסופו של דבר ליחידים. כל תמונה גדולה היא אוסף של חוויות ואתגרים של יחידים. יחידים שמתמודדים עם קושי, עם חוסר ודאות, עם מתח ודאגה, ויכולים להם. יחידים שמנסים להציג מעבר לגב של האדם שהולך לפניהם, ולהבין כיצד הדברים יתפתחו וללא נגיע. עמיחי בחר לקרוא לשירו "ניסים". אני מוצא בשיר עומק והשראה והאה להיות שותף לנס של מדינת ישראל וצה"ל. אני בטוח שכולנו יחד נתמודד היטב עם האתגרים שהשעה מציבה לנו, כארגון וכפרטים.

מִרְחוֹק כָּל דָּבָר נִרְאָה גָּם
אֲבָל מִקְרֹב גָּם גֵּם לֹא נִרְאָה כֵּן.
אֲפֹלוּ מִי שְׁעָבַר בֵּינִי-סוּף בְּבִקִּיעַת הַיָּם
רָאָה רַק אֶת הָאֵב הַמִּדְיָע שֶׁל הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי
וְאֵת נוֹעַ יִרְכִּיו הַגְּדוֹלוֹת.
("ניסים" / יהודה עמיחי)

אלוף משנה במיל רז קרני

מפקד נפת גליל מערבי
במחוז צפון, פיקוד העורף

"בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצרים". בימים הקרובים בהם רוב האנושות והעם בישראל מטולטלים במהה אירוע שלא ידענו מעולם, נעצור ונחגוג במרחקים בטוחים תחת כנפי הקורונה את חג החרות ...

דומה שבדור בו לעיתים המשפט מהכותרת מתקצר לכדי "חייב אדם לראות עצמו" אנו מקבלים בשעות אלו שיעור חשוב על חובתנו לזכור שכולנו צריכים לצאת ממצרים הפרטית והלאומית ולהיות חלק מ"דור" ו"עם" ו"חברה".

בשבועות האחרונים במסגרת תפקידי אני זוכה לראות את גדולתה של החברה הישראלית, ייחודה ונדיבותה.

כולנו אזרחי ישראל, - ערבים ויהודים, חילונים ודתיים, בני כל העדות והדתות - מקבלים תזכורת לחרות שאנחנו ממעטים להעריך.

אנו, חיילי צה"ל בסדיר ובמילואים, אשר מושיטים עזרה לאזרחי ישראל בשעה קשה זו, ועומדים תמיד על משמרת העם, מחייבים לראות עצמנו כאילו אנו עצמנו יצאנו ממצרים בדרך לחרות אישית ולאומית, ולהיות נכונים להקרבה למען עתידה ובטחונה של המדינה והחברה הישראלית כולה.

צילום: יסמין להב
בנתיבי החרות

"...כל יהודי, בכל דור ודור, חייב לראות את עצמו כאילו היה שם, בדורות ובמקומות ובאירועים שקדמו לו. לפיכך עודני נודד, אבל לא בדרכים הנידחות של העולם. עתה אני נודד במרחבי הזמן, נע מדור לדור, נוסע בנתיבי הזיכרונות. הייתי עבד במצרים,

וקיבלתי את התורה בהר סיני, ויחד עם יהושע ואלהיה עברתי את נהר הירדן. נכנסתי לירושלים עם דוד, והליתי ממנה עם צדקיהו, ולא שכחתי אותה על נהרות בבל, ובשוב ה' את שיבת ציון חלמתי בין בוני חומותיה. לחמתי ברומאים והורשתי מספרד, והועלתי על המוקד במהגנצא, ולמדתי תורה בתימן, ונשרפתי בטורבלינקה ומרדתי בוורשה ועליתי לארץ ישראל, היא ארצי שממנה גליתי ובה נולדתי וממנה אני בא ואלהיה אשוב... וכשם שאנו נתבעים בכוחו של הזיכרון, להשתתף בכל יום בכל אירוע של עברנו, כך אנו נתבעים, בכוחה של התקווה, להתכונן לכל יום ויום של עתידנו."

(עזר ויצמן, נשיא מדינת ישראל, מתוך נאום בפני הפרלמנט הגרמני, 1996)

המסע בזמן אליו יצא ויצמן בנאומו הוא מסע המלמד על העוצמות הטמונות בעם ישראל, עוצמות הנשענות על יכולתנו להעביר את הסיפור המשותף שלנו מדור לדור. זוהי מהותו של חג הפסח.

הם השנה נעביר את מקל השליחים מאבות ואמהות לבנים ולבנות, ממפקדים ומפקדות לחיילים וחיילות, ונעצב במעשינו וברוחנו עוד אבן דרך בתולדותיה של מדינת ישראל.

אני רואה בפועלנו בכל ימות השנה, אך גם בתקופה מורכבת זו, שליחות. שליחות שאיני נושא בה לבדי, שליחות ששותפים לה אלפי החיילים, הנגדים, האזרחים והקצינים הלוקחים חלק במלאכה, והם, בכישוריהם, בכוננותם ובמסירותם מאפשרים את מימוש יעודנו גם בעת הזו.

אני נזכר בעוצמה וברוח המיוחדת שראיתי עת פיקדתי על אוגדה 36 במהלך מבצע "צוק איתן", האיום מולו אנו מתמודדים כעת שונה לחלוטין, אך הרוח אותה הרוח - רוח של דבקות עיקשת במטרה, של יוזמה, של ערכות הדדיות, רוח שלא משאירה מקום לספק - גם על זה נתגבר.

זוהי הרוח המפעמת בקרבנו גם היום. הסתכלו על האנשים שלידכם סביב שולחן החג, מצומצם ככל שיהיה, היזכרו בחוויות שעברתם יחד בשירותכם הצבאי, בכוחות שהגיליתם שטמונים בעצמכם, ובחבריהם ובכוחה של התקווה הטמונה בכולנו יחד.

לא בחרנו בכך, אבל אם אנו נדרשים לעמוד בפני אתגר שכזה, אין טוב מאשר להיות במחיצתם של המפקדים והמפקדות, החיילים והחיילות של אט"ל וצבא ההגנה לישראל כולו.

מה התפקיד של צה"ל בזמנים
הלא פשוטים בהם אנו מצויים?

מה התפקיד שלכם כחיילים
בצה"ל אל מול המציאות
העכשווית?

אילו פעולות אתם יכולים
לעשות ברמה האישית כדי
לתרום להתמודדות כלל אזרחי
המדינה עם המצב הקיים?

איך הייתם רוצים
שתקופה זו תזכר?
כיצד אתם יכולים לתרום לכך?

צילום: אילן הדר
בנתיבי החרות | רמת הגולן

"וירעו אותנו המצרים ויענונו, ויתנו
עלינו עבודה קשה. ונצעק אל ה' אלוהי אבותינו,
וישמע ה' את קולנו, וירא את ענינו ואת עמלנו
ואת לחצנו. ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע
נטויה, ובמורא גדול, ובאותות ובמופתים."

בכל
דור
ודור

מתוך ההגדה לפסח

צילום: אילן הדר
בנתיבי החרות | מכתש רמון

ה'תש"ף 2020 והגדת

רב סרן
ש.

אגף המודיעין

לפני זמן רב, בארץ רחוקה, קרה
נס גדול לעם היהודי.

התנ"ך וההגדה מספרים שה' עזר
לנו לצאת מתקופה קשה ונוראית
של עבדות לתקופה אופטימית של
תקומה עממית וחרות.

אנשים מכנים את הכוח העצום הזה
בשמות שונים, שמות שאליהם הם
הכי מתחברים.

המכנה המשותף של כולם, הוא

שיחדיו נהיה מסוגלים לעמוד בכל אתגר. בימים טרופים כאלה,
ההגדה של פסח מזכירה לי שהעוצמה שיש בחברה הישראלית,
כמו נס - תושיע אותנו מאתגרי דיומא שזימנו לנו החיים. בימים
אלו, אני שוב מבין עד כמה החיבור שבין צה"ל לחברה הישראלית
הוא קריטי ודרמטי. ההתגייסות למאמץ הלאומי תוך שמירה על
בטחון המדינה, ממלאים אותי בנחת ובתקווה לעתיד טוב יותר.

אותה רוח גם שוררת בחברה הישראלית כולה.

**הערבות ההדדית והתעוררות הנפש שיש בחברה שלנו היא יצאת
דופן, ונראית בכל פינה.**

**בואו נשמור על הרוח הזו יחד, נפעל ונזכה גם הפעם, ל"יוציאנו
ה' ממצרים".**

סרן

משה בראנד

קמ"ד חשמל

ביחידת מנת"ק/רפ"ט

אחד הדברים המרכזיים ביותר בהגדה של פסח היא שכל אחד ואחד, לא משנה ברקע האישי שלו, מספר את סיפור יציאת מצרים בליל הפסח:

"ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה - מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים; וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, הרי זה משובח."

ההגדה ממשיכה מיד לאחר מכן, ומביאה דוגמה של סדר פסח שהאריך כל הלילה עד הבוקר:

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון, שהיו מסובין בבני ברק; והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית."

מה כוונת ההגדה בהוספת המילים "עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע"? מה הקשר קריאת שמע לכאן? אולי יש משהו אחר, גדול יותר, שמתרחש מאחרי הסיפור...

"שמע ישראל, ה' אלוקינו, ה' אחד". במשך ההיסטוריה של העם היהודי, המילים האלו נמסרו מאבא לבן, מאמא לבת. הן מקור האמונה שלנו להמשיך לפעול למרות כל קושי, כי במסורת היהודית, אותו אלוקים שפועל בצורה טבעית (באופן בלתי נראה), הוא גם מטפל בכל מה שאנחנו צריכים, ואכפת לו מכולנו. המסובים המשיכו את הסדר שלהם עד שהגיעו לקריאת שמע - עד שהגיעו לתובנה זו.

לפעמים ביום-יום שלנו, מאוד קל לשכוח למה אנחנו פה, בתור חיילים ובתור מפקדים. מה מיוחד אותנו בתור עם היהודי? למה צריך צבא ההנה לישראל להגן עליו?

אפשר לקחת את ההזדמנות שהחג הזה מביא איתו, להפסיק לרגע ולעשות חשבון הנפש; לא להמשיך לפעול מכוח האינרציה בלבד, "כי המפקד אמר לי לעשות", או "כי זו הטבע או הנורמה" - אלא להזכיר לעצמנו למה אנחנו פה, מה מיוחד אותנו, ומי אנחנו מייצגים?

אולי אחרי התבוננות קטנה, נגיע גם אנחנו למסקנה עמוקה יותר, נסיף משמעות למה שאנחנו עושים ביום-יום שלנו, ונפגוש את ה'קריאת שמע' הקטנה של עצמנו.

אלוף
איתי וירוב

מפקד
המכללות הצבאיות

מְרַחוֹק כָּל דָּבָר נִרְאָה נֶס
אָבֵל מְקֻרֵב הֵם נֶס לֹא נִרְאָה כֶּף.
אֲפִלוּ מִי שְׁעָבַר בֵּי-סוּף בְּבִקְיעַת הַיָּם
רָאָה רַק אֶת הָהָב הַמְדִיעַ שֶׁל הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי
וְאֵת נוֹעַ יִרְכִיו הַגְּדוֹלוֹת.
("נִסִּים" מאת יהודה עמיחי)

אפילו הם, שהיו פיזית בשעת ההתהוות של הגדול שבניסים,
אפילו הם שראו את הים נקרע ועברו בחרבה עמוד האש לפנייהם
ועמוד הענן בעורפם, אפילו הם לא ראו את גודלה של השעה,
את גודלו של הרגע.
ואנחנו בערבנו של חג חרותנו, לוחמים, חיילים, מפקדים שזכו להיות
חלק מהצבא ההגנה של מכורתנו, האם גם אנחנו כדור המדבר

החולף בחרבה והוא כסומא, איננו רואים את הפלא?
אנחנו - דור מגשימי חלום, חלומם של דורות אין ספור, שחיו בגולה
פזורים וחסרי שורש ובית, חסרי נחלה לאחוז בה. דורות שבשנתם
ובהקצם חלמו חלום מנותק מכבלי הרציונליזם, מכבלי המציאות,
חלום שלעיתים נראה כ"חלום פורח"-

והנה אנחנו חלומם שהתגשם! דור של מגשימי חלום.

עם חופשי - בארץ ציון וישראל.

ואנו לוחמי הארץ הזאת, לה חומת מגן.

ימים מאתגרים עובר עולמנו, מגפת ענק מפילה חללים ברחבי
העולם ובמקומותינו ומחייבת שוב לשים את הציבור, הקהילה האומה
והכלל לפני הפרט, לפני היחיד; ואנו בצבא ההגנה לישראל אשרינו
שזכינו - להגן על העם ועל מדינת ישראל אזרחיה ותושביה מכל
איום, מכל סכנה.

אנו יודעים כי גם אם ארוכה הדרך וקשה - יכול נוכל לה. "עברנו
את פרעה" - כבר הושר בעבר - "נעבור גם את זה", ונזכור שיש לנו
זכות להיות אבן בחומת המגן - בריחי שעריה של מדינת ישראל.

מי יתן.

חג חרות שמח,

נעמוד איתן ונוכל לכל אתגר

רס"ב
אופיר בנג'י

רת"ח תכנון הכשרות
תכנית "מקצוע לחיים"

פה...שח

פסח...

להודות, להלל ולשבח.

חה הפסח הוא הזדמנות עבורנו להביט ולהסתכל על הדרך שעברנו ולאן שהגענו היום בחיינו האישיים בכלל ובמסע חיינו בצה"ל בפרט. לפיכך, נודה לכל האנשים שהיו בדרכנו, שהיו עבורנו סמל ודוגמה: משפחה, חברים, מפקדים, אנשים שזכינו להכיר במעלה הדרך, אלו שעיצבו וייצבו את דמותנו. פסח הוא זמן לבקש, להעז, להצליח ולמצות את מה שיש בנו, לבחור לחיות בחרות את חיינו, כי פסח הוא זמן של אביב, של פריחה של התחלות והתחדשות.

הימים הללו מזכירים ומחזירים אותי ליותר משני עשורים לאחור, עת הייתי בצה"ל בחודש אפריל, חודש האביב, משהו שממשיך איתי עד היום לאהוב את השירות בצה"ל, את האנשים שעמי ולהודות לרבים ממפקדי ועמיתי שהגעתי עד הלום, ובייחוד היום בעבודתי מול חילנו היקרים עת יציאתם לשער האזרחות, בשילובם בהכשרות הנדרשות במשק ובתעשייה בישראל. ובנימה אישית אליכם:

בחה הפסח נאמין בעצמנו, נממש ונמצה את מהותנו.

נודה על מה שיש לנו, נעשה סדר בכל רובד בחיינו שחשוב לנו.

ותמיד נוכל "להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר ולברך" על מה שזכינו.

אור החרות והגאולה חודרים לכל פינות הנפש ומאירים את הרצון להיות בני חורין.

מה נותן לכם כוח?
מה יוצא מכם ברגעים קשים?

מה עוזר לכם לצאת מרגעי
הקושי אל הפיתרון והחירות?

צילום: עופר נוב
בנתיבי החרות | המוביל הארצי

כל אדם צריך מצרים

כל אדם צריך שתהיה לו
איזו מצרים,
להיות משה עצמו מתוכה
בִּיד חֲזָקָה,
או בחריקת שנים.

כל אדם צריך אימה וחשכה גדולה,
ונחמה, והבטחה, והצלה,
שידע לשאת עיניו אל השמים.
כל אדם צריך תפלה אחת,
שתהא שגורה אצלו על השפתיים.
אדם צריך פעם אחת להתכופף -

כל אדם צריך כתר.
כל אדם צריך שתהיה לו איזו מצרים,
לגאל עצמו ממנה מבית עבדים,
לצאת בַּחֲצֵי הַלַּיִל אל מדבר הפחדים,
לצעד הישר אל תוך המים,
לראותם נפתחים מפניו לצדדים.
כל אדם צריך כתר,
לשאת עליה את עצמות יוסף,
כל אדם צריך להזדקף.

כל אדם צריך שתהיה לו
איזו מצרים.
ירושלים,
ומסע ארוך אחד,
לזכר אותו לעד
בכפות הרגליים.

בכל
דור
ודור

אמנון ריבק

סגן אלוף
יואב שניידר
מפקד גדוד 'געש'
חטיבה 7

ובכן אי אפשר שלא לשאול, מה אנחנו עושים בפסח הזה, רחוקים מהבית? בשביל חלקנו זוהי הפעם הראשונה שאנחנו חוגגים את החג מחוץ לחיק המשפחה. בפסח הזה נשמור על כוחנו וכשירותנו למרות המגפה המתפשטת, נהיה חזקים למען ביטחוננו של עם ישראל, נתייחד עם משפחתנו ברוחנו, ובעיקר נהיה יחד - אחד עם השני - כל אחד ידאג לשמח את חברו, ויהפוך את הימים הקשים הללו לזמן מיוחד ויותר שמח! שיהיה חג שמח לצה"ל, לגדוד 82 ולעם ישראל,

סומך עליכם ומאמין בכם

אני מאמין באמונה שלמה שכל חייל ומפקד צריכים לתהות עם עצמם וחבריהם, מהי חרות אשר כל-כך מסמלת את חג הפסח? מהי בשבילם באופן אישי ומהי עבורנו - עם ישראל?

בשבילי החרות היא החופש והיכולת לעשות בכל יום את המעשים בהם אני מאמין, ואשר דרכם אני מיישם את הערכים עליהם גדלתי - השליחות והתרומה למדינה, הגנה על המולדת התרומה לכל, הנתינה ואהבת הזולת.

בשביל עם ישראל חרות אמיתית היא היכולת להיות "עם חופשי בארצנו".

שהיו לי כתף תומכת ויחד צעדנו כ"בני ישראל" ואיפשרנו זה לזה לעמוד באתגרים הקשים, ברעות וערבות הדדית שהיו נכונים אז ונכונים עד מאוד הם היום, עד אשר השלמנו את המסע. לקורס שלנו זה לקח שנה ו-8 חודשים, לבני ישראל 40 שנה - אבל הרוח היא אותה רוח אז והיום.

כמפקדים עלינו לייצר לפקודינו את סיפור יציאת מצרים האיש שלם, סיפור שמאפשר להם להתמודד עם קשיים דומים לאלו שהתמודדו איתם בני ישראל במצרים, סיפור שמסב גאווה ואמונה, סיפור שסופו מטרה נשגבת והדרך להשגתה קשה ומאתגרת, אך הסיפוק והמשמעות בסופה הוא אינסופי - כך, דרך חוויות כאלו נוצרת רוח של אומה.

ברוח התקופה, משבר הקורונה הוא ה" " שלנו עכשיו וגם ממנו עלינו לצאת חזקים - עלינו להוביל באחריות ובבטחה את פקודינו גם בעת הזו.

היכולת לנקוט עמדה ולצאת לפעולה היוותה בסיס ליציאת בני ישראל ממצרים, הדבר התאפשר הודות לאמונה, התמודדות עם פחדים וקשיים פיזיים, רעות וערבות הדדית ומרחב האי ודאות האין סופי המיוצג בסיפורנו על ידי המדבר הענק בו נדרשו בני ישראל לצעוד בדרכם לירושלים.

ירושלים. ירושלים היא השאיפה, המטרה, נקודת המכוון העומדת בבסיס האמונה. המאפיינים של סיפור יציאת מצרים הם גירסה עתיקה לסיפור של כולנו. מיומי הראשון בצה"ל היתה לי "ירושלים" משלי שהיוותה עבורי מטרה, היתה זו הבחירה וההחלטה להשלים את קורס הלוחם בשייטת. אי ודאות נכחה כמעט בכל צעד ושעל אותם עברתי, ורק רצון עז ואמונה אמיתית בעצמי ובדרך בה בחרתי אפשרו לי לצלוח את "המדבר הגדול" עד השלמת הקורס בהצלחה. לא לבד צעדתי בדרך אלא עם שאר חברי לקורס

צילום: יסמין להב
בנתיבי החרות | רמות מנשה

הכותב בוחר להתייחס לקושי
כדבר אשר עשוי להצמיח
ולפתח אותנו - האם אתם
מסכימים עם עמדה זו? יש לכם
דוגמה לקושי אישי שחוויתם
בצבא או באזרחות אשר במבט
לאחור הצמיח ופיתח אתכם?

איך משפיעה עלינו התקופה
הנוכחית?

מה הדבר שגורם לכם לחוש
חופש וחרות גם בזמנים קשים?

מה לא פסקתם

צילום: עופר נוב
בנתיבי החרות | רוחמה, צמון הנגב

צילום: דובר צה"ל

לפנינו סיפור של חרות אישית, הרפתקאותיו של אדם בניסיונו לרומם את עצמו מקיום טבעי, קבוע מראש ומכני אל מצב של ריבונות וחרות. הכול משועבדים לסדר דברים ואירועים שאיננו ניתן לשינוי, לפרעה. האדם נולד לתוך עולם של עבדות, לסביבה של סיבתיות וקביעות קשוחות. הוא מושלך אל עולם זר, אדיש, ולדאבוננו - גם אכזר, עולם שבו אין הוא אדון, אלא עבד של אירועים שלא הוא גרם להם. רק באמצעות מעשה גבורה טהור יכול האדם לשחרר את עצמו ממערכת זו ולעצב חוויה פנימית חדשה.

בקצרה: הבחירה החופשית איננה בבחינת מתת שהוענקה לו לאדם, אלא אתגר הניצב למולו, אתגר שהוא יכול ואף חייב להכריעו. זה יעד שהאדם נקרא לממש, וסיפור יציאת מצרים הוא ביטוי הדרמטי של מפגש זה, של מאבקו עם יריבו המר - כלומר, עם מעמד העבד והקיום העבדותי - וניצחונו עליו.

הרב יוסף דב סולובייצ'יק

אני מגן על המדינה שלי? המשפחה שלי? התחושה היא שהושלכנו מתוך יום-יום יציב ומובן אל תוך עולם של כאוס, שבו הכל נראה רחוק ומחוץ לשליטתנו.

אולם עלינו לזכור את האתגר האינסופי שבבחירה חופשית עליו כתב הרב סולובייצ'יק. עלינו להבין כי ביכולתנו להפוך את היוצרות; הבידוד והסגר נראים על פניו כפגיעה בחופש, אולם למעשה - הם עצמם הבחירה החופשית שלנו, החלטות שאנו כאנושות מקבלים על עצמנו כנגד סדר האירועים השרירותי בעולם אליו הושלכנו. באופן דומה, **על כל אחד ואחת מאיתנו, כאינדיבידואלים, למצוא את המשמעות ליום-יום, לקום כל בוקר כנגד הכאוס ולהכריז: "כן, אני חייל. כן, יש לי משימה ואני אעמוד בה". הבחירה הזו היא בידים שלנו, וזו יציאת מצרים של ימינו.**

"האדם נולד לתוך עולם של עבדות, לסביבה של סיבתיות וקביעות קשוחות" כתב הרב סולובייצ'יק, ולא ידע עד כמה צדק. פרעה הנוכחי הוא מלך עם כתר המשליט שררה על חיי כולנו, מגביל את צעדינו ומושל בנשימותינו. נדמה שאכן בעולם זה איננו אדונים, אלא עבדין של וירוס המולך עלינו.

אמירתו של הפילוסוף סארטר "הקיום קודם למהות" היא, בעבורי, משפט מפתח לתקופה זו. בזמן בו מגפה משתוללת בחוץ וכמעט כל חיילי המדור שלי, כולל אותי, נמצאים בבית ומורחקים מהיחידה, המשימה מספר אחת היא למצוא משמעות לקיום - להבטיח שלכל חייל יש סיבה לקום בבוקר, להתלבש ולצחצח שיניים.

מטרה זו אשר שמתי לפני ניצבת ראש בראש למול שבירת הזהות שיצר הפרעה שלנו: אם אני לא בבסיס, אם אני לא פוגש את הצוות שלי והמפקדים שלי, מה היא קבוצת השייכות שלי? כיצד

כמפקדת, אני מוצאת מקום רב לשינוי והשפעה בצה"ל. בשנים האחרונות אני מנהלת את קהילת 'אשת חיל' המהווה בית וירטואלי לאלפי נשות הקבע. מקום זה של שותפויות והשפעה מדהים במידה רבה את תפיסת עולמי: בידי כל אחת ואחד מאיתנו האפשרות ליזום, ליצור ולסלול דרך חדשה; באמצעות חיבורים בין אנשים אפשר לעצב חוויה משותפת טובה ולהשיג יחד הישג שלם.

פעולה משותפת הכרחית במיוחד בימים אלו: האתגר הניצב בפנינו השנה, מעמת אותנו עם חזיתות שלא דמיינו - ודווקא בו נחוצות התכונות החזקות שיש בנו: הסתגלות מהירה לשינוי ופעולה משותפת - רק הן יביאו הישג משמעותי. רק כך ננצח!

כמפקדים ומפקדות, החוויה שעשויה להיות מובנת במקור לפיה האדם נולד לסביבה של סיבתיות וקביעות קשוחות, אין בה כדי לרפות את ידינו. ההיפך הוא הנכון; סיפור יציאת מצרים מוכיח לנו שכוח רצון חזק מוביל לשינוי. **כאשר אנו פועלים במסגרת צה"ל, הכוח שלנו להניע תהליכים, להוביל את פקודינו לעתיד טוב יותר - הוא כוח רב, ורובו בידינו!**

האתגרים הניצבים בפנינו, בין אם מדובר באויב מחוץ או באתגר פנימי מנהיגותי, מחייבים אותנו לבחור בדרכים יצירתיות, להעז, לפעול גם כאשר הסביבה מתקשה להסתגל לרעיונות שונים ואחרים; כל עוד קולנו הפנימי מחזק את הדרך בה בחרנו, עלינו להתאמץ לעצב את הסביבה כפי שאנחנו חושבים, לעמוד באתגרים וליצור שינוי!

מה מאתגר את החרות שלכם
בימים אלה?

מה מסייע לכם לחוש חרות
גם בזמנים מגבילים?

צילום: דובר צה"ל

אלוף משנה אחसान חלבי

נשיא בית הדין הצבאי
מחוזות שיפוט מרכז
וחיל האוויר

הרידא, כדי להפגיש בין משה לרעייתו, ציפורה, ושני ילדיהם, נכדיו של יתרו, אלא מפגש שבא לתאר את הפנמת עוצמתו של סיפור יציאת מצרים אצל יתרו. להשקפתי, ניתן להבחין בהתפעלותו של יתרו מהחרות שניתנה לעמו של משה לאחר עבדות קשה, חרות שלא ניתנה על מגש של כסף, אלא הושגה לאחר מאבק ולאחר תלאות רבות.

יש לקדש את ערך החרות. המשטר הדמוקרטי באשר הוא מבוסס

על ערך החרות של הפרט. חירות הפרט זוכה למעמד ראשון במעלה בחוקות רבות במדינות דמוקרטיות בעולם, או בחוקי יסוד שלהן. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, משלב כבר בשמו את ערך החרות, ומקבע את מעמדו החוקתי הרם במדינת ישראל. בכדי להבטיח את חרותו של הפרט ושל העם, נדרשת מערכת חוקים שמסדירה את היחסים בין האדם לחברו, ובין האדם למדינה. חוקים אלו אפקטיביים רק אם הם מתפרשים לאורו של ערך החרות, ורק אם הם מקוימים ונאכפים על ידי רשות שופטת עצמאית ואובייקטיבית. באותה פרשה, ולטעמי לא במקרה, מובאים דבריו של יתרו אל משה להבי "מערכת המשפט" שהנהיג האחרון: "יְהִי, מִמָּחָרָת, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה, לִשְׁפֹּט אֶת-הָעָם; וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל-מֹשֶׁה, מִן-הַבֹּקֶר עַד-הָעֶרֶב. וַיֵּדָא חֲתָן מֹשֶׁה, אֶת כָּל-אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה לָעָם; וַיֹּאמֶר, מֶה-הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם--מֵדוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדְּךָ, וְכָל-הָעָם נֹצֵב עֲלֶיךָ מִן-בֹּקֶר עַד-עֶרֶב. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, לְחֲתָנוּ: כִּי-יָבֹא אֵלַי הָעָם, לְדֹרֵשׁ אֶ-לֹהִים. כִּי-יְהִי לָהֶם דָּבָר, בֹּא אֵלַי, וְשִׁפְטֵנִי, בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ; וְהוֹדַעְתִּי אֶת-חֲקֵי הָאֶ-לֹהִים, וְאֶת-תּוֹרֹתַי. וַיֹּאמֶר חֲתָן מֹשֶׁה, אֵלָיו: לֹא-טוֹב, הַדָּבָר, אֲשֶׁר

הסיפור המכונן של יציאת מצרים, סיפור היציאה מן העבדות אל החירות, היווה מודל השראה לעמים רבים. כבר בימים ההם, לאחר קריעת ים סוף והיציאה ממצרים, עורר הדבר השתאות אצל כהן מדין, יתרו, חתנו של משה, מי שמסמל עבור הדרוזים את "נבואת התבונה המוחלטת": "וַיֵּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדִּין, חֲתָן מֹשֶ׈ה, אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֶ-לֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: כִּי-הוֹצִיא ה' אֶת-יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרָיִם. (שמות יח, א). משניגש יתרו אל הר הא-להים במדבר בכדי לפגוש את משה הוא שמע ממנו על אודות היציאה ממצרים - "יִסְפֹּר מֹשֶׁה, לְחֲתָנוּ, אֶת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרָיִם, עַל אֹדֹת יִשְׂרָאֵל: אֶת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאָתָם בְּדֶרֶךְ, וַיְצַלֵּם ה'." (שמות יח, ח). יתרו, בתורו, בירך את האל והוסיף: "עֲתָה יֵדְעָתִי, כִּי-גָדוֹל ה' מְכַל-הָאֶ-לֹהִים: כִּי בְדָבָר, אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם." (שמות יח, יא). לא היה זה מפגש משפחתי

אֶתָּה, עֲשֵׂה. נָבֵל תִּבְנֶל--גַּם-אֶתָּה, גַּם-הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ: כִּי-כָבֵד מִמָּךְ הִדְבָּר, לֹא-תוֹכֵל עֲשֹׂהוּ לְבִדְךָ." (שמות יח, יח-יט). עצותיו של יתרו, אשר היוו נדבך משמעותי בכינון מערכות מדינה ומשפט, צוינו במלים פשוטות כלהלן: "וְהִזְהַרְתָּה אֶתָּהּ, אֶת-הַחֲקִים וְאֶת-הַתּוֹרוֹת; וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם, אֶת-הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ, וְאֶת-הַמַּעֲשֵׂה, אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן. וְאֶתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל-הָעָם אֲנָשִׁי-חַיִּל יֵרְאִי אֶ-לֹהִים, אֲנָשִׁי אֱמֶת--שׂוֹנְאֵי בָּצַע; וְשֹׂמְתֵי עַלֵּהֶם, שׂוֹרֵי אֲלָפִים שׂוֹרֵי מֵאוֹת, שׂוֹרֵי חֲמִשִּׁים, וְשׂוֹרֵי עֶשְׂרֹת. וְשָׁפְטוּ אֶת-הָעָם, בְּכָל-עֵת, וְהָיָה כָל-הַדֶּבֶר הַגָּדֹל יִבְיֹאוּ אֵלֶיךָ, וְכָל-הַדֶּבֶר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ-הֶם; וְהִקְלִי, מֵעָלֶיךָ, וְנִשְׁאַן, אֶתָּה. אִם אֶת-הַדֶּבֶר הַזֶּה, תַּעֲשֶׂה, וְצִדָּךְ אֶ-לֹהִים, וְיִכָּלֶת עִמָּךְ; וְגַם כָּל-הָעָם הַזֶּה, עַל-מִקְמוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם." (שמות יח, כ - כה). עקרונות יסוד במערכות משפט מתבססים על עצות אלו: על הריבון לקבוע את החוקים, להודיעם לעם ולהזהיר מפני ההשלכות של אי קיומם. מערכת השיפוט נכון שתהיה מחולקת לערכאות, בהתאם לסוג העניין שיבוא בפני השופט, עם מתן זכות ערעור על פסק דין שניתן. חשוב מכל - מינוי השופטים שיישבו בדיון: על אלו להיות "אֲנָשִׁי-חַיִּל יֵרְאִי אֶ-לֹהִים, אֲנָשִׁי אֱמֶת--שׂוֹנְאֵי בָּצַע", וכלשון ימינו - שופטים עצמאיים, אובייקטיביים ובלתי תלויים שאין עליהם מרות מלבד מרות הדין.

אנו, שופטי הרשות השופטת בצה"ל, זכינו לשילוב נדיד בין הזכות לשבת בדיון ולעשות משפט אמת וצדק, ובכך לאפשר את הבסיס החוקי למימוש החרות, לבין הזכות להיות חלק אינטגרלי מצה"ל אשר תכליתו להגן על המדינה, אזרחיה ותושביה, ובכך לאפשר

להם לממש את ח רותם ולשרטט את סיפור חייהם. בימים אלו מקבל מושג החירות האישית משמעות אחרת, בצל איום שמעמיד בסיכון מסוים את האנושות כולה. גם בימים אלו, ואולי בעיקר, מתחייבת ההקפדה על קיום החוקים, בד בבד עם רציפות התפקוד של הרשות השופטת, הן במדינה בכללותה והן בצה"ל.

אוחזים בתקווה שימים אלו יעברו במהרה.

צילום: יסמין להב
בנתיבי החרות | עמק יזרעאל